

Alfa a Omega

Zpravodaj Farního sboru
Českosobratské církve evangelické
v Praze 5 - Smíchově

Úvodník

„Neříkej žádný: Co my tak neobyčejnou věc začítí máme? Nech začnou Francouzové, Angličané neb Němci! Podíváme se, jak se jim daří! Nebudme, nebudme, prosím, tak leniví, abychom po jiných toliko vždycky hleděli a za jinými se zdaleka plaziti chtěli! Nech nás také někdy v něčem jiní před sebou vidí.“ Jan Amos Komenský, Didaktika

Netradičně nezazní citát z Písma, ale z Komenského. Je to citát, který jsem našel uvedený v časopise „Hus“ ze sklonku dramatického roku 1939. Hodiny jsem listoval a četl hlavně v ročnících 38 až 42. Překvapilo mě, kolik článků o stavu církve, o stavu mládeže, o stavu financí a o stavu duchovním a morálním by se dalo prostě přebrat a vytisknout znova. Byly by stejně aktuální dnes. V tíživých časech se však církev také ohýbala. Postupně se vytrácí důraz na demokracii a podtrhuje se vize konečného směřování národa českého plně pod správou národa německého. Církev v mnohém přitaká definici národa podle krve, souhlasí se zúžením lidských práv pro Židy ve společnosti a aktivně znemožňuje jejich přijímání do církve a to vše obaleno do srdcervoucích projevů o morální úkolu církve pozvedávat lid směrem k člověku novému, nábožensky a morálně zralému.

Pro některé z vás jsou to příběhy z dětství, pro mne dávná minulost. Podobně se situace v církvi opakuje v letech padesátých až osmdesátých, to už znám z vyprávění učitelů a pamětníků. Komplikovaná dějinná situace a komplikované vztahy, komplikované kompromisy. V zájmu zachování fakulty se mnozí faráři hodili přes palubu. V zájmu zachování církve se různě klanělo na nesprávných místech. Věřím, že s dobrým úmyslem, vždyť svět není černobílý.

Co však čekáme od církve? Co vyhlížíme? Jednání na úrovni nejslabšího člena, nebo jednání průměrné? Nebo jednání sebevědomě hlásající nedosažitelný ideál společně s pokorným vědomím selhávání na cestě za ním? S vědomím, že ani sami přesně nevíme, jaká cesta k tomu ideálu povede. Ale je tam na horizontu znova

a znova vybízající k překročení samého sebe. Totiž jenom na takové cestě se člověk rodí znova.

Vypadá to tak, že dozrává čas pro nadčasový krok také pro nás na Smíchově. Ve světě, který se rychle mění, určit dlouhodobý cíl. Díky nutnosti výměny topení se otevírají otázky spojené s využitím a funkčností chrámu vzhledem k celkové estetice, ale také k potřebám sboru. To je velice náročný úkol. Možná se nám nepovede a necháme ho následující generaci. Momentálně jsme na cestě, na kterou se mnohé sbory zatím neodhodlaly a přešlapují na místě. Protože nakonec nejde jenom o technickou výměnu topení, ale taky o porozumění role církve v současné společnosti, porozumění sobě samým.

Vydejme se na tu cestu. Možná se rozhádáme, možná nás to paralyzuje a ochromí. Možná naše počínání bude za 80 let někomu připadat úsměvné a nepochopitelné. Mám však naději, že v modlitbě můžeme tou cestou společně kráčet k prospěchu nás i jiných.

Maroš Kláčko

Vážení čtenáři,

toto předprázdninové číslo našeho časopisu se z velké části věnuje tématu, jež otevřelo loňské výroční sborové shromáždění s následující anketou, v níž jsme se vyslovili k problematice rekonstrukce chrámového interiéru. Z výsledků tohoto hlasování vyplynula nutnost nově se zamýšlet nad řešením těch úkolů, které před námi zůstávají.

K tomuto tématu se naléhavě vyslovuje bratr kurátor v příspěvku „Náš Chrám“. Tento text měl vyjít už v minulém čísle, aby se s ním členové sboru mohli seznámit už před letošním výročním sborovým shromážděním – žel mým opomenutím nebyl do onoho čísla zařazen, za což se autoru i čtenářům upřímně omlouvám. Avšak výzva v něm obsažená a určená nám všem neztrácí svou naléhavost ani nyní, kdy se chystáme konkrétněji zamýšlet nad hledáním svých příštích kroků – v nejbližší době to bude (kromě diskuse poslední květnovou sobotu, která se konala až po uzávěrce tohoto čísla) v neděli 11. června po službách Božích v našem kostele. Východiskem tohoto hledání zůstávají základní úkoly minulé – příprava rekonstrukce topení a zlepšení chrámové akustiky – avšak cíle mají být komplexnější a nadčasovější. V posledních měsících se jim začalo pracovně říkat vize.

Vedle zmíněného článku bratra kurátora se otázkám dlouhodobějších cílů života sboru i využívání chrámových prostor věnuje už úvodník bratra faráře. Přímo s pojmem vize pracuje bratr Hoblík, který se touto otázkou zabývá podrobněji už delší dobu. Na jeho hutný krátký text rozsáhleji navazuje sestra Vydrželová, která svou ideální představu směřování sboru nachází v evangelním požadavku být světlem světa a solí země. Toto své vyznání doprovodila rozmanitými, nápaditě zvolenými citáty o světě.

Se svými dojmy a postřehy z nedávného pobytu v Izraeli a zejména v Jeruzalémě se s námi podělil ve své úvaze „Království svědomí“ bratr Aleš Kratochvíl. Z jeho výpovědi je podle mne asi nejinspirativnější její poslední odstavec, v němž autor vyslovuje poznání, kde mu je nejbližší hledat a nacházet podstatu Božího stvoření. I když bych asi došel k odpovědi jiné, uvědomil jsem si, že bych se rád někdy pokusil si tuto otázku položit a zodpovědět sám – jenom mám strach, že by se mi to nepodařilo tak pregnantně a stručně.

Z ostatních sdělení chci ještě upozornit na informace o blížící se Noci kostelů a jejím programu v našem chrámě; stručně je také představen dámský flétnový soubor Tibia Pragensis, který u nás té noci rovněž vystoupí. Není pochyb, že tento večer přinese hluboký zážitek všem návštěvníkům, stejně jako účinkujícím.

Jan Horálek

Náš Chrám

V nedávné anketě uspořádané na základě zadání loňského výročního sborového shromáždění se členové našeho sboru vyslovili pro hledání jiného řešení rekonstrukce topení a zlepšení akustických podmínek, než jak tuto problematiku uchopila Hana Seho, vyzvaná minulým staršovstvem. Pro většinu členů byl její projekt příliš radikální a inovativní, pro někoho příliš nákladný a pro někoho možná tento projekt představoval ztrátu jistoty... něčeho starého známého, což může být v kontextu základních životních pilířů až existenciální otázka. Vyřčené argumenty i vnitřní pohnutky pro odmítnutí, resp. hledání nového řešení byly a jsou rozmanité. Nicméně projekt je mrtev, a tak ho nechme odpočívat. Pojďme se zaměřit na to, co by vlastně mělo žít, neboli jak dál. Staršovstvo se poučeno zkušeností usneslo, že tuto otázku otevře na sborovém shromáždění. Abychom se však posunuli

dále, měl by si každý položit a poctivě zodpovědět několik otázek. Například: Víím opravdu, o čem spolurozhodují? Zjistil(a) jsem si maximum dostupných informací? Shledávám jako nezbytné se před vyjádřením svého názoru na danou problematiku důkladně seznámit s jejím obsahem? Jsem ochoten se buď aktivně zapojit do práce a spolupodílet se na hledání nového řešení anebo respektovat výsledek práce ostatních, kteří tak učinili? Jsem ochoten na základě demokratického principu, jednoho z pilířů nesoucího naši církve, přijmout bez vnitřní zášti řešení, na kterém se usnese většina, přestože mám názor jiný a považuji ho za lepší? Obávám se, že bez zodpovězení těchto otázek každým z nás se buď nikam neposuneme, anebo po čase uvízneme v podobné situaci.

Ať už však debata a z ní vzešlé řešení bude jakékoliv, snažím se vnímat celý tento proces také „jen“ jako jednu kapitolu v naší smíchovské kronice a jako epizodu na cestě naší víry a příležitost k nahlédnutí do nás samých, do našich vnitřních chrámů, naší vnitřní architektury, neboť jak nám nedávno připomněl ve svém kázání Hugo, je v 1. listu Korintským psáno – Boží chrám je svatý, a ten chrám jste vy.

Aleš Kratochvíl

O vizi našeho sboru

Dovolte mi, abych napsal ještě pár slov o vizi našeho sboru, kterou se snažíme vytvořit. Vize je obrazem budoucnosti. Je to obraz, který si každý může vytvořit, když zavře oči a představí si naše společenství třeba za deset let. Já vidím kostel, kolem něhož je mnoho lidí, kostel, který žije, vidím obrovskou pestrost lidí, kteří by se za normálních okolností vůbec nepotkali. Někdo jiný ze sboru ale může snít o duchovnějším, tišším pojetí našeho sboru a někdo jiný třeba ve svých představách nemá ani budovu kostela. Kolik je členů sboru, tolik existuje i představ o naší budoucnosti. Proto se snažíme otevřít debatu, projednávat naše představy a sny, abychom našli to společné na svých osobních vizích a vytvořili jednu společnou, sborovou. Je mi jasné, že to nebude jednoduché, ale podle mého názoru stojí za to hledat společný směr, stojí za to hledat způsob, jak co nejlépe rozumět zprávě o Boží lásce, stojí za to hledat představu o sboru, ve kterém nám všem bude dobře.

Michal Hoblík

Můj příspěvek do otevřené debaty

Nápad Michala Hoblíka ohledně společné vize našeho sboru mě zaujal, oslovil a vlastně se mi i líbí. Společná vize by našemu duchovnímu společenství slušela. Naše vize, vize celého našeho sboru, která by mohla náš sbor ještě více stmelit, Vize, která by mohla přinést společný směr našemu snažení. Vize, která by byla naším společným jednotícím prvkem. Vize, která by v ideálním případě vyjádřila sbor i jeho jednotlivé členy jak ve vztahu k Bohu a církvi, tak i k okolnímu světu.

Jak už jsem říkala, ten nápad se mi líbí. O vizi se mluvilo na dvou posledních výjezdních zasedáních sboru. Na tom letošním jsme již mluvili o konkrétních nápadech. A mě, ačkoliv jsem si svoji osobní vizi nijak jasně neformulovala a o té sborové do té doby nepřemýšlela, okamžitě napadlo: Být světlem světa, solí země (Mt 5,13–16).

Ježíš Kristus řekl: „Já jsem světlo světa; kdo mě následuje, nebude chodit ve tmě, ale bude mít světlo života.“ (J 8,12) A já si myslím, že je pěkné vyjádřit, za kým vlastně jdu, kam směřuji a o co se snažím. O co se můžeme snažit jako celý sbor, tak i každý z nás jednotlivě, protože právě skrze nás se ostatní lidé dívají jak na náš sbor, tak i na celou církev. A já mám takovou nedostatečnost v lásce, víře, naději, pokoře, vděčnosti, trpělivosti, laskavosti a milosrdenství, a vlastně ve všech duchovních ctnostech, že se osobně mám v čem zlepšovat. Na závěr svého povídání připojuji několik citátů moudrých o světle.

A být solí světa? Já jsem si hned vybavila všem známou pohádku Byl jednou jeden král. Být něčím tak přítomným, potřebným a důležitým, a přesto prostým. Být tím nejzákladnějším kořením, celými sebou, myšlením, slovy i skutky. A opět každý z nás za sebe, za sbor, za církev.

Je to jen můj nápad a vy se mnou nemusíte souhlasit. Chtěla jsem jen otevřít debatu a někoho třeba inspirovat k zamyšlení nad touto otázkou. Má to smysl. Práce celého staršovstva i celého našeho sboru má smysl, byť bychom oslovili i jen jednoho jediného člověka. Je to stejné, jako když učitel dává sebe svým studentům. Může se stát, že se sejdou žáci, kteří nemají zájem o učení, poznání, moudrost. Ale mezi nimi sedí jeden, který opravdu naslouchá, a právě on může být budoucím spisovatelem, básníkem, filosofem, duchovním, učitelem. Má to smysl, život našeho sboru má smysl.

Marcela Vydrželová

Citáty o světle

Jan Amos Komenský (1592–1670):

Světlo má moc zahnat tmu, ne naopak. Kdekoli totiž vzhází světlo, tam tma brzy buď řídne nebo mizí. A naopak tma nemá sil, aby odstranila světlo.

Síla pravdy vyzbrojená světlem poznání je nepřemožitelná.

... vím, že s temnotami není třeba nijak zvlášť bojovat, neboť přinese-li se Světlo, ustoupí samy.

Julius Zeyer (1841–1901):

Pouhým stínem je celá věda, láska je věčným světlem.

Joseph Joubert, francouzský esejist (1754–1824):

Hledejme své světlo ve svých citech. V nich je uloženo teplo, které má v sobě mnoho jasu.

Anastasia Novych, ukrajinská spisovatelka:

Pokud se bude člověku předvádět všechno v dobrém světle, budou se v jeho pozornosti zdůrazňovat duchovní momenty života, budou se více ukazovat příklady dobroty, mravnosti, kulturnosti, dobrého chování, duchovního způsobu myšlení, tak bude tento člověk formovat svůj pohled na svět podle tohoto klíče.

John Knox, skotský duchovní (1505–1572):

Nehledal jsem ani věhlas, slávu či bohatství; mou ctí bylo, aby Ježíš Kristus panoval, mou slávou, aby světlo jeho pravdy ve vás svítilo, a mé bohatství, abyste v tomtéž byli stáli.

Sri Chinmoy, indický spisovatel a guru (1931–2007):

V příštím tisíciletí
bude cílem filozofie
jen vidět světlo v sobě
a vidět světlo v druhých.
Jedině tehdy dokážeme urychlit
příchod světového míru
a světové jednoty.

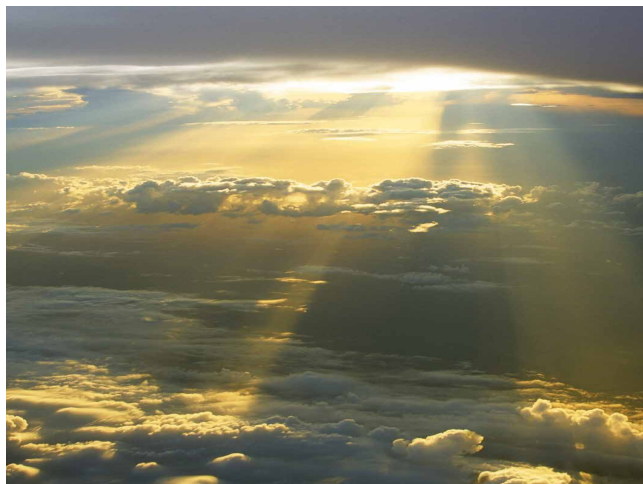
Jorge Maria Bergolio SJ (1936), od r. 2013 papež František:

Vybízím všechny křesťany, aby vyjadřovali tuto dimenzi svého vlastního obrácení a umožnili tak, aby se síla a světlo obdržené milosti šířily i do vztahů s jinými tvory a se světem, který je obklopuje, a vytvářely tak ono vznešené bratrství s veškerým stvořením, které svatý František z Assisi prožíval tak skvělým způsobem.

Albert Schweitzer, německý protestantský teolog a lékař (1875–1965):

Kde je v lidech světlo, tam z nich také vyzařuje.

(vybrala MV)

Království svědomí

Existuje království svědomí a pak už nic – říká hlavní hrdina filmu *Království nebeské*, když v čele křížáckého vojska dobývá Jeruzalém.

Na tento jeho poznatek jsem si při pobytu v Jeruzalémě nemohl nevzpomenout. Při první návštěvě Izraele a Palestiny věřící člověk neustále zažívá rozpor mezi realitou a obrazy a představami, které si během svého života vytvořil, nebo mu byly předkládány. Postupně se mu tak tváří v tvář reáliím rozpadají romantické kulisy Betléma coby zasněženého krmelce...v muzeu betlému může naopak vidět Boží rodinu v šikmookém provedení nebo inuitského Ježíška v medvědí kožešině v iglú a uvědomit si, že takhle vnímají syna božího jiné národy a tuhle představu pak načítají a ve svém podvědomí zhmotňují tisíce, miliony lidí v různých koutech světa. V Jeruzalémě – světovém centru náboženského průmyslu pak destrukční proces v mysli pokračuje. Na každém kroku je člověk konfrontován s rozličnými, mnohdy zcela protichůdnými rituály a pravidly tří světových monoteistických náboženství. Před vstupem do křesťanského kostela tak nějak automaticky smekne, tedy sundá pokrývku hlavy. Židé naopak u zdi nářků a u vstupů do synagog rozdávají jarmulky, abychom téhož Boha dle jejich tradice neurazili. Absurdita pro evropského návštěvníka vrcholí na chrámové hoře, kde muslimské bratrstvo nedovolí jakýkoliv tělesný kontakt mezi mužem a ženou (tedy ani držení se za ruce), vnímá ho totiž jako nepřípustný projev sexuality na veřejnosti. Zapovězeno je též hlasitě se zasmát. Zcela zvláštní kategorií v tomto bizarním náboženském spektaklu jsou pak návštěvníci, kteří s uhrančivým výrazem v očích energicky a svědomitě obcházejí všechna místa označená za svatá, jakoby se snažili urvat z nich pro sebe kousek jejich svatosti, s čitelným záměrem udělat si u Boha očko. Na křížové cestě je pak možné spatřit jev, který jsem si pro sebe pojmenoval „dojení utrpení“.

Při pohledu zvenku jsme tak vystaveni tlaku ujasnit si, co je vlastně podstata a co jsou jen kulisy, resp. kde je hranice mezi nimi. Též se zákeřně vkrádá otázka známá z rozhovorů s lidmi mimo náboženské struktury: „Na co ke své víře potřebujete církev?“

Priznávám, že po svém prožitku návštěvy Izraele mohu za sebe odpovědět: Já jsem v Jeruzalémě pochopil, že podstatu Božího stvoření nenajdu ani ve Svaté zemi ani na nebesích, ale pouze a jedině hluboko ve svém nitru. No a naše církve pro mě byla branou k otázkám víry a nyní je otevřeným společenstvím lidí, se kterými mohu toto a další svá poznání otevřeně sdílet.

Aleš Kratochvíl

Noc kostelů 2017

I v letošním roce se náš sbor zapojuje do celorepublikové akce Noc kostelů, která proběhne v pátek 9. června. Také letos pro nás všechny a naše milé hosty sbor připravil bohatý program. Koordinátorkou akce je opět Viktorika Tenzerová za podpory organizačního týmu ve složení Honza Rybář, Hugo Švec, Dan Mikolášek a Marcela Vydrželová.

Dan Mikolášek pro nás připravuje úžasný zážitek. Dá mu velkou práci zorganizovat a nastudovat nádherný koncert. Začíná v 19:00 hodin a naše SPZetka, Musica Rustica, orchestr ČCE u Klimenta a hosté z Pražského filharmonického sboru, Kühnova smíšeného sboru i odjinud pro nás připravují Te Deum Marca-Antoina Charpentiera pro sóla, sbor a orchestr a Missu Brevis Jiřího Pavlici. A nazkoušet takový program vyžaduje hodně úsilí, organizačních schopností i času a Danovi a všem zúčastněným patří velký dík. Všichni budou určitě moc rádi, když je přijdeme podpořit svou účastí.

Dalším bodem programu je od 17:30 hodin koncertní vystoupení souboru Tibia Pragensis, ve kterém účinkuje naše Hanka Stelzerová. Ta nám hned v následujícím příspěvku také představí jejich soubor.

Vidíte, že je nač se těšit. Přijďte tedy navštívit svůj kostel a svůj sbor.

Marcela Vydrželová

Tibia Pragensis

Komorní soubor zobcových fléten Tibia Pragensis vznikl v roce 1995 vyčleněním z většího dětského souboru Aulodie dirigentky a vedoucí Ivety Hlavaté. Definitivně se soubor osamostatnil v roce 2001 a od té doby působil střídavě ve složení kvintetu nebo sextetu. Složení Tibie se znovu změnilo v posledním roce, když jsme do týmu přibrali zpěvačku a klavíristku v jedné osobě a mladého kytaristu.

Od počátku své existence se Tibia Pragensis zaměřuje na interpretaci staré hudby, zejména skladeb renesance a baroka, které se prezentujeme zejména v historických prostorách kostelů, hradů a zámků v České republice, zkušenosti máme rovněž s vystoupeními v zahraničí. Repertoár rozšiřujeme rovněž do oblasti tvorby moderních autorů, ozvláštňujeme jej netradičními doprovody a zkoušíme neotřelá nastudování. Při své tvorbě navazujeme vztahy s dalšími amatérskými i profesionálními soubory, společně vystupujeme na koncertech a dalších akcích (např. Boskovickém bienále). Těší nás sdílet radost z hraní a hudby nejen s publikem, ale i s podobně zapálenými nadšenci.

Činnost souboru Tibia Pragensis v průběhu let dokumentuje řada nahrávek z vystoupení i nahrávacího studia. K chodu souboru pak vedle stálých členů přispívají i chápaví partneři a naše děti, které vyrůstají do naší další generace.

Hana Stelzerová

Program Noci kostelů 9. června 2017 (Praha 5 - Smíchov, kostel ČCE)

17:00	Otevření kostela
17:30–18:15	Tibia Pragensis – koncert
18:15–19:00	Prohlídka kostela a přehlídka evangelických koláčů
19:00–21:00	Missa Brevis (J. Pavlica) – SPZ a Musica Rustica Hudební vystoupení souboru Musica Rustica a Smíchovských příležitostných zpěváků. Na programu rovněž Te Deum (M. A. Charpentier)
21:15–22:00	Prohlídka kostela a přehlídka evangelických koláčů
22:00	Ukončení

Návštěvy u pana Greena

Starý pan Green je současný bezdětný Žid – vdovec žijící v New Yorku. Stýká se s židovskou komunitou, dodržuje nařízení, modlí se, slaví svátky, má své zvyklosti. V očích svých i druhých vede příkladný život víry. A přesto. V rozčilení prozradí, že má dceru. Dceru, která si vzala góje a která tím pro něj zemřela. Dceru, za kterou s manželkou odsloužili smuteční obřady. Je to tak psáno, v atmosféře tohoto pohledu vyrůstal a žil, možná takový názor slyšel i od kněží. Pan Green pak svou dceru již neviděl. Přestal s ní komunikovat, doma o dceři přestali mluvit. Starý pan Green ani nevěděl, že má tři vnoučata, která již studují vysokou školu.

Jak muselo být srdci pana Greena, který nikdy na svou dceru nepřestal myslet a přesto dokázal být tak zarputilý? Je těžké udělat správnou věc. Je těžké zapomenout na to, v čem jsme vyrůstali, co nás naučili, co nás obklopuje. Nedokážeme to sami. Potřebujeme srdce proměněné a naplněné láskou. A nejen srdce, ale celou naši bytost. Já jsem přesvědčená, že v tomto vrcholném okamžiku se člověk stává člověkem, Božím člověkem, člověkem stvořeným k Jeho obrazu. Člověkem, který následuje lásku. Lásku, která stvořila tento svět, lásku, která tento svět drží pohromadě, lásku, která tento svět vede a spravuje. Lásku jako nejvyšší zákon.

(Návštěvy u pana Greena, Divadlo Rokoko, 26. 4. 2017, doporučuji, neprozradila jsem vše.)

Marcela Vydřelová

Jednou větou

Velikonoční období se neslo ve znamení evangelia podle Jana. Proběhly poslední společné bohoslužby s německojazyčným sborem, jež vedli Andrea Maria Pfeifer a Frank Dieter Lessmann-Pfeifer. Od léta povede sbor nová farářka. V rámci platformy Sousedění připravujeme podzimní sousedskou slavnost „Zažij město jinak“. Sbor počtvrté v řadě žádá o dobrovolníky v rámci projektu Erasmus+. Tentokrátě jednoho z Německa a jednoho z Portugalska. Proběhlo několik intenzivních a náročných setkání komise připravujících veřejnou diskusi ohledně připravované rekonstrukce topení, která chce integrovat do celkové koncepce další dílčí otázky spojené s rekonstrukcí dotčeného prostoru se záměrem vytvoření sjednocujícího estetického a funkčního modelu chrámu. Diskuse proběhne 11. 6. po bohoslužbách. Poslední květnový víkend se členové sboru sešli nad formulací vize našeho sboru. „Jaké jsou naše základní hodnoty a postoje? Co nás spojuje? Proč existujeme jako sbor? Jaký máme vztah k našemu okolí? V co věříme, co vyznáváme? Jak se chceme dále rozvíjet, jakým směrem? Jak bychom chtěli, aby náš sbor vypadal za pět, deset nebo dvacet let?“ To všechno byly otázky, na které jsme hledali odpověď. Zuzana Švihelová ukončila dvouleté studium „S dětmi na cestě“ pořádané ETF UK pro pracovníky s dětmi a obdržela slavnostně diplom.

mk

Z laboratoře vysokých energií

(Higgsův boson – základní element hmoty ve standardním modelu částicové fyziky. Mezi teoretickými fyziky bývá nazýván „božskou částicí“.)

Alfa a Omega

Vydává třikrát až čtyřikrát do roka Farní sbor Českobratrské církve evangelické, Na Doubkové 8, 150 00 Praha 5 - Smíchov

Telefon: 251 564 204 Web: smichov.evangnet.cz E-mail: smichov@evangnet.cz Bankovní spojení: 2300335514/2010

Rediguje redakční rada ve složení: Jan Horálek (vedoucí), Maroš Kláčko, Aleš Kratochvíl, Martin Pícek (grafika), Marcela Vydřelová.

Jazyková korektura Libuše Masarová